

Nałęcz, Tomasz

"Historyk gniewny i niepokorny. Rzecz o Wacławie Sobieskim", Henryk Barycz, Kraków 1978 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 70/3, 603

1979

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Twórcy polskiej myśli politycznej. Zbiór studiów, pod redakcją Henryka Zielińskiego, „Polska myśl polityczna XIX i XX wieku” t. II, Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo, Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk 1978, s. 293.

Zamieszczone w tomie szkice prezentują wybrane elementy biografii polityków najróżniejszych przekonań, od skrajnej prawicy po rewolucyjną lewicę. Piszą: Jakub Forst-Battaglia o czołowym stańczyku Pawle Popielu, Bohdan Cywiński o myśli politycznej Edwarda Abramowskiego, twórcy polskiej wersji kooperatyizmu, Jan St. Miś o idei niepodległościowej w myśli politycznej Wilhelma Feldmana, reprezentanta tzw. obozu niepodległościowego, Włodzimierz Suleja o systemie politycznym przywódcy aktywizmu w okresie pierwszej wojny światowej Władysława Studnickiego, konstruowanym przez tego działacza przed odzyskaniem przez Polskę niepodległości, Artur Leinwand o poglądach i koncepcjach politycznych socjalisty Hermana Libermana, Roman Wapiński o koncepcjach politycznych Władysława Sikorskiego i Maria Turlejska o rozwoju myśli politycznej jednego z przywódców KPP Alfreda Lampego.

Poza szkicem Romana Wapińskiego przesłoniętym wydaną niemalże jednocześnie z nim książkową biografią Władysława Sikorskiego pióra tego samego autora, artykuły wprowadzają nowe informacje i ustalenia oparte najczęściej na mało dotąd wykorzystywanych źródłach drukowanych, oraz rzadziej na materiałach archiwalnych.

Tom jest jednym z pierwszych kroków prowadzących do opracowania, po macoszemu dotąd traktowanej przez historyków nowoczesnej polskiej myśli politycznej.

T. N.

Henryk Barycz, Historyk gniewny i niepokorny. Rzecz o Wacławie Sobieskim, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978, s. 492.

Monografia pióra jednego z czołowych badaczy dziejów oświaty i nauki omawia życie i twórczość naukową dzisiaj już nieco zapomnianego, ale ongiś bardzo głośnego luminarza polskiej historiografii Wacława Sobieskiego (1872—1935).

Praca, aczkolwiek oparta na kompletnie wykorzystanym materiale archiwalnym i bogatej literaturze przedmiotu, oraz posiadająca skromny co prawda ze względu na nienaukowe wydawnictwo aparat erudycyjny, nie jest jednak typową pozycją z dziedziny historii historiografii. Autor omawia wprawdzie wszechstronnie i wnikliwie działalność naukową, publicystyczną i dydaktyczną Wacława Sobieskiego, ale nie te problemy interesują go najbardziej. Pasjonuje go przede wszystkim postawa życiowa wybitnego historyka krakowskiego, jego nonkonformizm i niepokorność.

W rezultacie powstała praca ciekawa i ważna, nie tylko sumująca jeden z odcinków polskiej historiografii pierwszych dziesięcioleci XX wieku, ale jednocześnie skłaniająca do przemyśleń nad sensem i istotą zawodu historyka.

T. N.

Christoph Klessmann, Polnische Bergarbeiter im Ruhrgebiet 1870—1945. Soziale Integration und nationale Subkultur einer Minderheit in der deutschen Industriegesellschaft, Vandenhoeck und Ruprecht, Göttingen 1978, s. 306.

Główna teza pracy sprowadza się do zdania, iż dyskryminacja z jednej strony, zaś naciski germanizacyjne wobec polskich robotników z drugiej wywoływały przeważnie efekt odwrotny od zamierzonego. Utrudniały one integrację z nowym środowiskiem i sprzyjały wytworzeniu się swoistej subkultury. Klessmann analizuje